

bombažna predilnica in tkalnica TRŽIČ

LETO XXI

SEPTEMBER 1980

ŠTEVILKA 9

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE TOZD TKALNICA

V pisanju se bom omejil na problematiko meseca avgusta in tekočo problematiko, ker je bila problematika o polletnem poslovanju že obravnavana na samoupravnih organih, sindikalnih skupinah in zborih delavcev.

Osnovna surovina – preja

Količinska oskrba z mikano in česano prejo, ki jo proizvaja TOZD Predilnica je bila v glavnem dobra in nam ni povzročala težav. Že par mesecev je problem z zalogami preje posebno Nm 34/1 Prima, ki nam zaradi minimalnih zalog povzroča težave pri vodenju proizvodnje. Precejšnje težave so bile z zalogami česane preje višjih števil, ki jih uporabljamo za osnovo pri artiklih, ki jih izdelujemo na brezčolničnih strojih. Zaloge teh prej so bile minimalne in od različnih proizvajalcev, ker je imelo za posledico tudi odstopanje v kakovosti. S tekstilno tovarno iz Prebolda se vršijo dogovori o dobavah Nm 70/1 česane osnove za daljše obdobje na bazi kompenzacije z mikano prejo.

Pri kakovosti preje proizvedene v TOZD Predilnici naj omenimo, da nam največ težav povzročajo preje proizvedene na brezvretenskih predilnikih izmed katerih močno izstopa Nm 34/1 osnova. Kakovost slednje nam povzroča velike težave pri izdelavi tkanin, še večje pa pri uporabi za osnovo pri izdelki Mapol. Po mnenju vodstva TOZD Predilnica je del vzroka v primestih posameznih vrst bombazev (sladkor).

Probleme nam povzročata tudi predelava preje Nm 34/1 Prima zaradi neenakomernosti in slabe trdnosti, problem je še toliko večji, ker se uporablja za zahtevnejše izdelke.

Pri česani preji zlasti Nm 85/1 so se pojavljale težave glede na različne dobavitelje in predelavo osnove, ki traja tudi po več mesecev. Zato je pravilna pot, da se tudi za daljše obdobje veže z enim dobaviteljem pa če ni drugače tudi na bazi kompenzacije z mikano prejo. Predpogoj za dobro izkoriščanje visokoproduktivnih strojev je v prvi vrsti dober osnovni material – preja.

Proizvodnja:

	julij	avgust
Plan kv. m	643.000	1.029.000
Izvršitev	632.022,5	954.858,6
% izvršitve	98,29	92,79
Plan votkov	976.000	1.481.000
Izvršitev	986.327	1.376.990
% izvršitve	101,6	92,98
Izkoriščanje strojev na		
efektivne ure	98,7	
pogonske ure	92,1	93,5
Produktivnost	40,61	88,1

Iz preglednice je razvidno, da planske obveznosti tako v kv. m kot tudi v votkih niso bile dosežene. Vzrok je v okvari na električnem kablu med hidrocentralami in porabniki v delovni organizaciji, vsled česar je bilo potrebno koristiti letne dopuste, ki pa s planom proizvodnje niso bili predvideni (KOVO-225, UTAS

novi in Elitex). S 4. avgustom se je zmanjšala tudi proizvodnja na 62 KOVO-225 tkalskih strojih iz dveh v eno izmeno (na letno planirano proizvodnjo) na račun težav z kadri.

Poleg v preglednici prikazane proizvodnje smo opravljali še storitve škrobljenja za DO Zvezda iz Kranja.

Kadri:

	julij	avgust
% izostankov	37,3	29,5
porodniški dopust	2,6	3,7
bolezenski izostanki	3,2	3,5
letni dopust	31,2	22,3
neopravičeni izostanki	0,3	—
odobreni izostanki	—	—

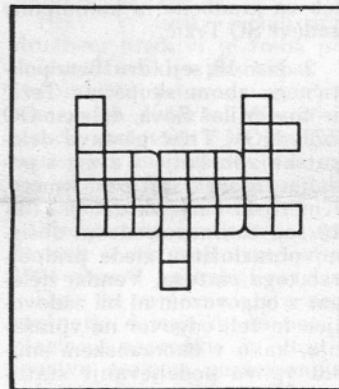
Iz preglednice je razvidno, da je za 1,1% poraslo korišćenje porodniških dopustov, delno so porasli bolezenski izostanki, ki pa so v primerjavi z ostalimi meseci nizki v glavnem na račun korišćenja letnih dopustov. Najbolj pereča je problematika s kadri na neposrednih proizvodnih delih tkanje in natikanje votka zaradi povečanega korišćenja porodniških dopustov in upokojitev. Zato je še tem bolj pomembno usposabljanje oziroma priučevanje kadrov. Glede na dano situacijo smo prisiljeni v proizvodnjo vključevati še ne dovolj usposobljene delavce, kar se kasneje odraža tako pri količinskih kakor tudi kvalitativnih rezultatih. Problem okrog delavnice se vse predolgo vleče, pri tem pa bi bilo potrebno večje razumevanje s strani TOZD Predilnica glede prostora.

Strojni park

Glede na izkorišćenost strojne parka se srečujemo z velikimi problemi, zlasti v tkal-

listovk kjer so stroji na katerih se proizvaja dobro prodajni artikel, stali tudi po več tednov.

Problem predstavlja tudi pomanjkanje rezervnih delov za tkalske stroje in listovke češke izdelave, zlasti tistih, ki jih ni moč izdelati v domačih delavnicah. Situacija je enaka tudi pri rezervnih delih za križno previjalne in brezčolnične tkalske stroje, ter nekatere utencilije, katere čakajo na plačilo.

Močan vpliv na doseganje rezultatov je občasno odstopanje od zahtevanih klimatskih pogojev. Zato smatramo, da je temu problemu potrebno posvečati večjo pozornost s strani VEO.

Ukrepi:

Poleg v stabilizacijskem programu TOZD Tkalnica sprejetih ukrepov so bili na zadnjih sejah DS in zborih delavcev glede na nujnost povečanega izvoza ter glede na možnosti prodaje na domačem tržišču sprejeti še sledeči dodatni ukrepi:

– da naj se preostali del neizkoriščenih dopustov na oddelkih tkalnice koristi šele v drugi polovici meseca novembra in decembra,

– da se zagotovi normalna oziroma povečana proizvodnja artiklov za izvoz (Mapol) predvsem glede na dobavne roke,

– da se glede na možnost prodaje na domačem tržišču forsira izdelava širokih tkanin in artikla tetra.

Vodja TOZD Tkalnica
ing. Šmid Janez

ODGOVORI NA DELEGATSKA VPRAŠANJA

1. Že na 11. seji družbenopolitičnega zbora SO Tržič dne 13. 6. 1979 so delegati postavili zahtevo po tem, naj se uredi dostop do Bistriške planine tako, da ne bo mogoče z osebnimi avtomobili prav na samo planino. Ker v letu 1979 ta zahteva ni bila realizirana, so jo ponovno izpostavili na 19. seji zbora dne 2. 6. 1980. Predsednik izvršnega sveta je dejal, da bi bila edina možnost ta, da bi se preko GG-TOK Gozdarstvo Tržič s kmeti, lastniki gozdov ob cesti na Bistriško planino, domenili, da bi postavili zapornico.

Odgovor:

Pripomba je bila pismeno posredovana pašnemu odboru Brezje pri Tržiču dne 13. junija 1980 s predlogom, da se ob pašniku postavi ograja, ki bo onemogočala dostop motornih vozil. V razgovoru s predsednikom pašnega odbora tovarišem Ribnikarjem 21. 6. 1980 je le ta zagotovil, da bo ograja do 4. 7. 1980 postavljena.

Odgovor je posredoval oddelek za gradbene in komunalne zadeve SO Tržič.

2. Na 18. seji družbenopolitičnega zbora skupščine Tržič je tov. Miloš Sova, delegat OO ZZZB NOV Tržič postavil delegatsko vprašanje v zvezi s podeljevanjem statusa kmeta. Kmetijski inšpektor je na 19. seji zbora posredoval obširno obrazložitev glede pridobitve tega statusa. Vendar delegat z odgovorom ni bil zadovoljen in želi odgovor na vprašanje, kako v ekonomskem smislu vpliva podeljevanje statusa kmeta na dohodek občine. Dejal je, da so v občini primeri, ko so posamezniki samo ob pridobitvi tega statusa izpolnjevali za to zahtevane pogoje. Na podlagi razprave je zbor sklenil, da se preveri upravičenost statusa kmeta za tovariša Alojza Pavlina iz Ročevnice in da se ponovno pregleda vse sezname občanov, ki ta status imajo.

Odgovor:

Občan, ki ima priznan status kmeta po zakonu o kmetijskih zemljiščih (Uradni list SRS št. 1/79), je po odloku o davkih občanov (Uradni vestnik Gorenjske št. 1/76, 21/77, 10/78) oproščen plačila davka na posest gozdnih zemljišč. Ta davek znaša 0,60 % vrednosti KD. Občan, ki ima priznan status kmeta je pri nakupu kmetijskih zemljišč, po odloku o davku na promet nepremičnin (Uradni vestnik Gorenjske št. 6/76) oproščen tudi davka na promet nepremičnin.

Iz spisa št. 320-47/77-3 je razvidno, da je tov. Pavlin status kmeta, nato pa svojo vlogo z dne 14. 5. 1978 umaknil, tako tov. Pavlinu status kmeta ni priznan.

Kompleten seznam občanov, ki imajo status kmeta, bodo v upravnem organu pregledali in poročali zboru, če bodo ugotovljene spremembe pri posameznikih.

Odgovor je pripravil oddelek za upravno pravne zadeve in skupne službe.

Odgovor:

3. Na 19. seji družbenopolitičnega zbora skupščine občine Tržič dne 2. 6. 1980 je tov. Anton Stritih, delegat OO ZZZB NOV Tržič dejal, da odnos komunalnega redarja do občanov ni primeren. Pri tem je izpostavil nesoglasje, do katerega je prišlo med komunalnim redarjem in tovarišem Rudijem Hrovatičem in je znan tudi predstojniku komunalnega redarja. Zahteval je, da se opravi razgovor med redarjem, tovarišem Plantanom in tovarišem Hrovatičem in se delegat na družbenopolitičnem zboru poda tudi pojasnilo.

Odgovor:

Stranka Rudi Hrovatič se je pritožila nad delom komunalnega redarja oziroma o sporu med njima. Na podlagi podatkov, ki jih je o sporni zadevi povedala stanika, smo ugotovili nepravilen odnos redarja do stranke, še bolj pa stranke do redarja. Ko smo to povedali stranki, je ta zapustila urad.

Na nepravilen odnos do stranke je bil komunalni redar opozorjen. Zadevo smo želeli, po pripombi delegata, še enkrat temeljito preiskati. To pa ni bilo mogoče, ker je redar že dalj časa v bolnici.

Odgovor je podal oddelek za inšpekcijske službe.

4. Delegacija Tiko Tržič je na 17. seji zbora združenega dela skupščine občine Tržič postavila vprašanje, koliko sredstev ki jih je mednarodna banka namenila za razvoj malega gospodarstva, bo dobila za ta namen tržiška občina. Ker delegacija ni bila zadovoljna z odgovorom, ki je bil posredovan na 18. seji zbora, dajemo obširnejši odgovor.

Odgovor:

27. junija 1980 je bila v Ljubljani podpisana pogodba med mednarodno finančno korporacijo (IFC), LHB – Internationale Handelsbank in konzorcijem osmih jugoslovanskih bank, s katero bodo zagotovljena dopolnilna sredstva za razvoj drobnega gospodarstva. Znesek kredita po tej pogodbi znaša US \$ 26 mio – sredstva IFC in DM 10 mio, ki jih preko IFC daje na razpolago LHB. Najprej se ta sredstva delijo na enake deleže na osem jugoslovanskih bank iz vseh republik in pokrajin – slovenski del torej znaša US \$ 3.50.000, – in DM 1.250.000, –.

Kreditni pogoji so v primerjavi s tistimi, ki danes prevla-

dujejo na mednarodnem trgu kapitala ugodni tako glede obrestne mere kot glede odplačilnega roka, ki sta znatno nad povprečjem tistega kar naše poslovne banke običajno lahko zagotovijo iz tujih virov.

Za kredite v US \$ znaša maksimalna ročnost 12 let v številu 3 leta moratorija ob fiksni obrestni meri 12 %, za kredite v DM pa 7 let s prav tako 3-letnim moratorijem ob giblivi obrestni meri 0,75 % na AKA.

Glede na dejstvo, da je ta denar namenjen drobnemu gospodarstvu (t. j. delovnim organizacijam z do 125 zaposlenih, kooperantom in zasebnikom, katerih primarna dejavnost ni kmetijska proizvodnja – le tem je na razpolago posebna kreditna linija Svetovne banke) – torej širokemu kro-

gu porabnikov, bo posamezna zainteresirana delovna organizacija lahko koristila naenkrat do US \$ 300.000, –

Kredit naj bi predvsem prispeval k izboljšanju tehnične opremljenosti drobnega gospodarstva, ter omogočal nakup opreme na kredit, nikakor pa ga ni možno uporabiti za odplačilo starih obveznosti. Istočasno pa je za projekte katerih devizne potrebe se bodo financirale iz sredstev te linije, zagotoviti tudi dvojno vrsto iz domačih bančnih virov ali pa iz lastnih sredstev.

Sredstva so za SR Slovenijo že odobrena, ni pa še izdelana razdelitev po enotah bank (po občinah). Zato ne moremo dati točnega odgovora na vprašanje, koliko teh kreditnih sredstev bo dobilo malo gospodarstvo naše občine.

Odgovor je podal oddelek za družbeno planiranje in finance.

DELOVNA AKCIJA NAŠE MLADINE

V naši delovni organizaciji se večkrat izkaže potreba za nujnost opravljanja določenih del, vendar pa je vse to povezano s pomanjkanjem delovne sile in pa finančnih sredstev. Zato si je naša mladina že v programu dela za to mandatno obdobje zadala nalogo organizirati več delovnih akcij na področju delovne organizacije s katerimi bi dali svoj prispevek k stabilizaciji.

Takoj po volilno-programski konferenci ZSMS, smo za začetek v mesecu juliju organizirali našo prvo delovno akcijo na ravni vseh OO ZSMS BPT in sicer čiščenje ribnika ob parkirišču. Akcija nam je uspela, saj je bil dosežen njen namen in cilj nas mladih, manj pa ostalih članov našega kolektiva, saj z njihove strani nismo bili deležni niti pohvale.

Vendar smo se z istim zanosom lotili naše naslednje akcije. To akcijo smo izvedli v mesecu septembru, delali pa smo na izkopu in zasutju kanala za telefonski kabel pri HC I. Delo na tej akciji je bilo obsežnejše kot delo na naši prvi akciji in je trajalo dalj časa. Toda kljub temu smo dosegli zaželjene rezultate za kar smo bili tudi ustrezno nagradjeni in pohvaljeni.

Največ zaslug in pohvale za uspešen potek obeh akcij velja mladinkam in mladincem OO ZSMS TOZD Tkalnica, ki so bili najštevilnejši na obeh izvedenih akcijah in bi bila izvedba brez njihove udeležbe praktično nemogoča.

Za konec v premislek ostalim mladincem in članom naše delovne organizacije še to: udeleženci na akcijah so bili po večini mladi iz drugih republik.

Ž. N.

Pridne roke mladih so pripomogle k temu, da je bilo delo hitreje in ceneje opravljeno. Pri izkopu in zasutju kanala za telefonski kabel so se posebej izkazali mladi iz TOZD Tkalnica.

31. OKTOBER SVETOVNI DAN VARČEVANJA

Z uvedbo denarja se ja naturalna oblika varčevanja spremenila v denarno. S tem pa so za varčevanje nastopile široke možnosti. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisel o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Hranilniška misel sega daleč nazaj v preteklost, saj je že pred več kot 360 leti Francoz Huegas Delestre nakazal potrebo po organiziranem varčevanju prebivalstva. Leta 1778 so v Hamburgu ustanovili splošno preskrbovalno ustanovo, ki je v svojih pravilih poudarila, da je »ustanovljena za dobro marljivih oseb obeh spolov, kajti tudi majhni prihranki v hudih časih veliko pomenijo, z nekaj obrestmi pa še več. S svojo marljivostjo in varčnostjo naj tako koristijo sebi in državi...«.

Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojne poslovne stike. Leta 1924 pa so v Milanu ustanovili mednarodni inštitut za varčevanje. Takrat so sklenile: »31. oktober naj bo vsako leto praznik varčevanja po vsem svetu, da bi se z ustno in pisano besedo širila načela in ideje varčnosti.«

Zgodovinsko dejstvo je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena vrednost čuva in pomnožuje. To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni slučaj, da posvečajo veliko pozornost varčevanju že v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmernosti in ga usmerja na bolj urejeno življenje. Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadolžuje lahkomišlno. Varčevanje uči človeka skromnosti, odpovedovanja sedanjih zadovoljstev v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v sebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo samo zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsakdo, ki ima prihrankov na hranilni knjižici občuti določeno neodvisnost, samostojnost, samozavest, občuti določeno varnost v življenju in delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika skupnosti varčevanje dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se preko bančnega sistema ponovno vrača v gospodarstvo, doprinese razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši socialistični družbeni ureditvi je treba posvečati veliko pozornost v vzgoji varčevalne zavesti posameznika. Kdor se namreč ni naučil varčevati s svojim premoženjem in dohodki, ta tudi ne bo imel pravnega odnosa do družbene lastnine.

Mednarodni inštitut za varčevanje je ob svoji ustanovitvi leta 1924 objavil naslednji razglas:

Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti k blaginji, napredku in dostojanstvu vsakega posameznika.

Varčevanje naj resnično postane navada, potreba in vrtilina vsakega člana naše družbene skupnosti.

Združenje poslovnih bank in hranilnic SRS

Pohodniki so v Dolini zavili levo ter iz ceste prišli na gozdno pot, ki jih je vodila proti cilju prvega dne – Šiji.

MLADI PO TITOVNI POTI

Mladinsko pohodno enoto je na poti spremljala pesem

Tudi v letošnjem letu je štab mladinske pohodne enote »Kokrški odred« v sklopu Občinske konference ZSMS Tržič organiziral in izpeljal tradicionalni pohod po ilegalni poti tovariša Tita preko Karavank.

Pravzaprav bi bilo bolj pravilno, če bi se o tem pohodu več pogovarjali in ne le pisali o njem. A ob dejstvu, da se je od množice mladih v BPT pohoda po Titovi poti v letošnjem letu udeležil le en (1) sam samcat mladinec in da je bila udeležba tržiške mladine nasploh precej klavrna, je o tej tradicionalni mladinski akciji s področja obujanja in razvijanja NOB treba zapisati nekaj besed.

Tudi naša DO priskočila na pomoč

Občinska konferenca ZSMS Tržič je letošnji pohod po Titovi poti pripravila v duhu stabilizacijskih prizadevanj z najmanjšimi možnimi stroški. Med ostalim je treba omeniti pomoč teritorialne obrambe, združenega dela in drugih. Naša delovna organizacija je

pri izpeljavi pohoda mladim pomagala z brezplačnim kamionskim prevozom opreme za tabor iz Bohinjske Bele do Šije ter nazaj. Poslovni odbor DO, ki je odobril tovrstno pomoč, je s tem pripomogel k uspešni izpeljavi akcije, ki je navzlic slabi udeležbi tržiške mladine dosegla svoj namen.

O pohodu samem: 52 pohodnikov – dvodnevem pohodu od Mahavovega griča pri Sebenjah do Šije in Škrbine – dva biltena pohodniške enote – razgovori z borci – sodelovanje vojakov in mladine in še marsikaj drugega pohvalnega bi bilo moč naštet. Četudi je dež onemogočil pohodnikom, da bi se povzpeli do Škrbine, kjer je v letu 1934 tovariš Tito prvič ilegalno prestopil mejo zaradi partijske naloge, je bilo vzdušje na pohodu in v taboru na Šiji vseskozi veselo, tovariško, skratka – mladinsko.

Zapis o udeležbi

Že na začetku je zapisano nekaj kritičnih besed o udeležbi na pohodu. Akcija je uspela, pohodnikov je bilo 52, v vseh pogledih je prispevala idejni in akcijski enotnosti mladinske organizacije. A vendarle je treba povrtati vprašanje: zakaj je bilo mladih iz Tržiča le 30, ostalo pa so bili graničarji in vojaki iz Bohinjske Bele? Zakaj je iz naše delovne organizacije, v kateri je večkrat slišati, da ni mladinskih akcij, sodeloval v pohodni enoti le en mladinec? In končno, zakaj se problem udeležbe pojavlja na večini mladinskih akcij, obenem pa mladi kritizirajo, da se nič ne dogaja? O vseh teh vprašanjih bi se lahko razpisali na široko – a pravi odgovor bo našel sleherni mlad delavec v BPT pri samem sebi, če bo o svojem odnosu do akcij ZSMS kritično in objektivno razmisli.

M. V.

V soboto, 4. oktobra je našo delovno organizacijo obiskalo 20 članov Društva inženirjev in tehnikov tekstilcev iz DO Tekstilana Kočevje. Najprej so si pod vodstvom strokovnih delavcev in članov izvršnega odbora našega društva ogledali proizvodne obrate, nakar je bil v sejni dvorani razgovor v katerem so sodelovali tudi vodje temeljnih organizacij in direktor DO. Poleg predstavitve obeh delovnih organizacij je bilo v razgovoru izmenjanih dosti izkušenj iz obeh strani. Ob koncu uspešnega razgovora je bila izražena želja po nadaljnjem sodelovanju med društvom.

TEDEN VARSTVA PRED POŽAROM

Top za gašenje požarov je velika pridobitev v boju z ognjenimi zublji

V okviru akcij v tednu požarne varnosti je bila v ponedeljek, 6. oktobra zvečer izvedena združena nočna mokra vaja gasilskih enot, civilne zaščite, enot narodne zaščite in enot prve medicinske po-

moči na območju naše delovne organizacije. Namen vaje je bil usposabljanje in preverjanje pripravljenosti gasilskih desetlin v boju z rdečim petelinom pri ostalih enotah pa preverjanje usposobljenosti pri opravljanju njihovih nalog v primeru potrebe. Naloga gasilcev je bila »gašenje požara« na objektu skladišča preje ter varovanje sosednjih objektov.

Na znak sirene so na prizorišče prihiteli gasilske desetine iz Peka, Zlita, Lepenke, GD Tržič-mesto in tri naše desetine. Sam potek vaje je pokazal, da so vsi udeleženci dobro usposobljeni, saj je celotna akcija potekala izredno organizirano, čeprav je želja

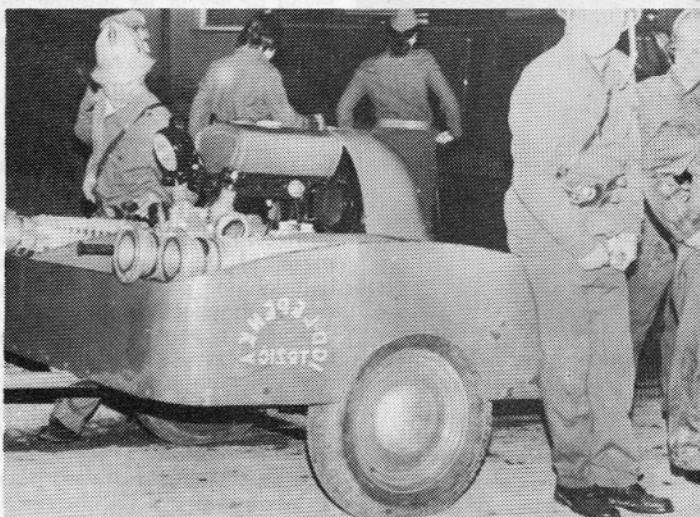
vseh, da te njihove sposobnosti in vrline ne bi bilo treba dokazovati ob pravem požaru. Vajo je poleg predstavnikov občinske gasilske zveze ter drugih spremljalo tudi lepo število naših vodilnih delavcev. Akcija sodi tudi med aktivnosti v okviru NNNP

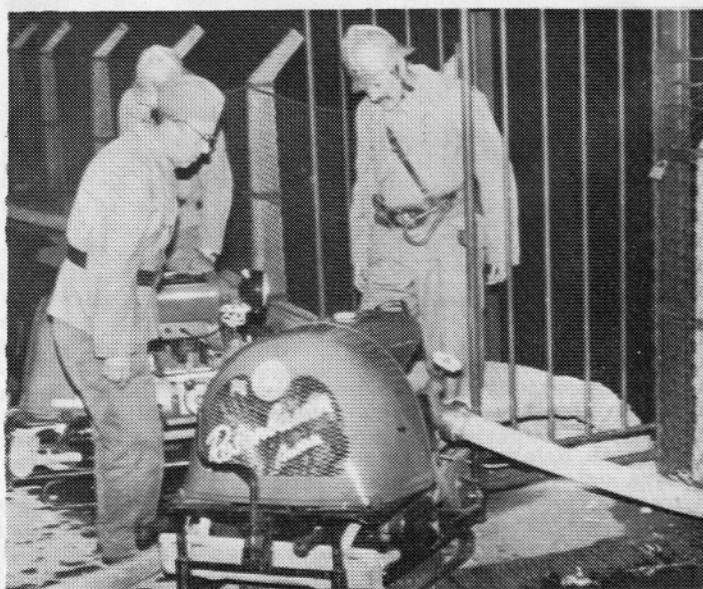
Gasilci iz društva Tržič-mesto so med prvimi prihiteli na »kraj požara«

Vodni curek je treba usmeriti na pravo mesto

Gasilci iz Lepenke so se uspešno vključili v »gašenje« požara

Eno od odjemališč vode je ob zgradbi nove tkalnice

Top za gašenje na kombiju gasilcev iz Peka je izredno učinkovit

NAGOVOR

Ekipa prve medicinske pomoči v pripravljenosti

V vaji so sodelovale tudi članice naše ženske gasilske desetine

Dopisujte V GLASILO

V akciji je uspešno opravila svojo nalogo tudi ekipa OJÖA

Po končani vaji je bil zbor na katerem je bila podana ocena izvedene akcije

Splošni in povsod veljavni nagovor pri nas je »tovariš« in »tovarišica«. Uporabljamo ga vedno in povsod kadar imamo opraviti z našimi, domačimi ljudmi.

Seveda ima vsak običaj, vsaka navada svoj vzrok in nastanek, tako tudi naš »tovariš«. Nastal je med narodno-osvobodilnem bojem. Torej v času, ko so bili vsi, ki so se med seboj tako nagovarjali, res tovariši na življenje in smrt. V teh časih so nekateri stali ob strani, če niso celo bili na nasprotni strani, tudi nekatere organizacije ali vsaj njihova uradna vodstva, kar velja pri nas na primer za del katoliške cerkve.

Povsem po nepotrebnem je »tovariš« izginil iz gostinskih lokalov, trgovin in drugod iz uslužnostnih in podobnih dejavnosti.

»Tovariš natak, prosim«. Ja, gospod? »Tovariš natak, imate to in to?« Imamo, gospod... natak bo le še malokdo vztrajal, ampak bo na koncu poklical »gospod natak, plačati!«.

So tudi taki, ki se tako obnašajo, da bi bil naziv »tovariš« predober zanje, saj bi bila to žalitev pravega tovariša. Takim mirno rečemo gospod; nobene škode ni, če besedo primerno poudarimo, da prizadeti ve, zakaj mu tako rečemo – ne pa toliko poudarimo, da bi človeka žalili.

Delavce v javnih službah nagovorimo v njihovo funkcijo oziroma poklicem: tovariš miličnik, tovariš sprevodnik, tovariš učitelj, tovariš sodnik. Nevljudno je klicati, recimo »sprevodnik!«, treba je reči »tovariš sprevodnik«.

Kar je v enem primeru podcenjevanje, je v drugem odlikovanje človeka: pri vsakih funkcijah se človek nagovori samo s funkcijo. Tako so včasih rekli sicer »gospod baron«, ne pa tudi »gospod knez«, temveč »knez Tainta«, na kar še danes naletite na tujem.

V tem smislu tudi ne bi pogršili, marveč bi bilo izraz posebnega spoštovanja, če bi rekli visokim funkcionarjem npr. samo »predsednik«. Vendar se to ni udomačilo, zato rečemo »tovariš predsednik«. Kadar ima visok funkcionar tako funkcijo, da je ni mogoče na kratko povzeti v nagovoru, ga nagovarjamo s priimkom; torej ne rečemo »tovariš član sveta federacije«, temveč »tovariš Tainta«. Pri naštevanju, ko se ne obrnemo k nemu človeku direktno, npr. pri pozdravljanju gostov, pa navedemo celo funkcijo, tudi če je naziv daljši, zato pa izpustimo pred funkcijo in pred imenom »tovariš«. Na primer »Med našimi gosti posebej pozdravljamo predsednika skupščine A. B., člana sveta federacije C. D., predsednika republiškega zbora E. F., in tako dalje, brez »tovariša«.

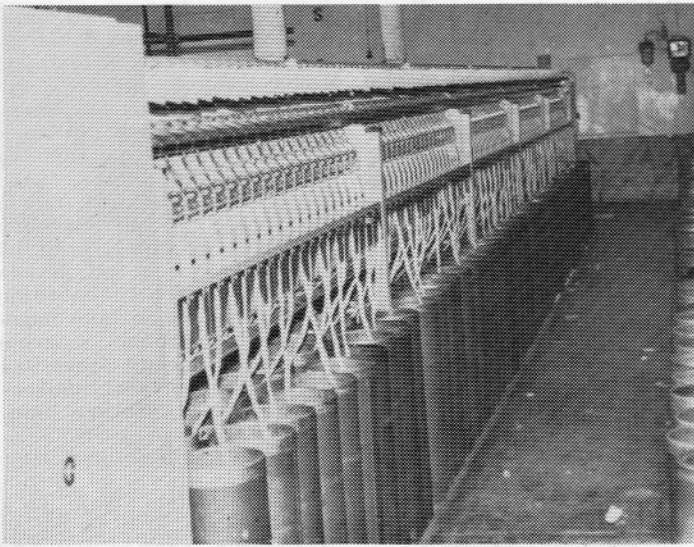
V podjetja, urade in ustanove prodira počasi demokratična navada, da ljudje na vodilnih delovnih mestih nagovorimo samo z nazivom. Da ne rečemo več »tovariš direktor«, »tovariš šef«, pač pa samo še »direktor«, »načelnik«. Tako rečemo npr. »direktor«, rad bi vas vprašal...« ali »načelnik prinesel sem vam...« ali pa »šef, kličejo vas... ipd. Seveda pa bi bilo napačno pojmovanje demokracije, če bi tako nagovorjeni funkcionar s svoje strani tudi izpustil »tovariša« in odgovoril »hvala, Smukec« namesto »hvala, tovariš Smukec«.

Ponekod tudi priimek izpuščajo in se kličejo po imenih, čeprav se pri tem vikajo. To je dobra navada, ki se bo gotovo še razširila. Tako se sodelavci med seboj nagovarjajo »France, pošta za vas« ali »Mateja, telefon vas kliče«. Če tudi vodilni ravnaajo tako, »Mateja, prinesite mi prosim, tisti obračun«, potem je toliko bolj upravičeno da jih sodelavci nagovarjajo samo s funkcijo »direktor, prinesla sem obračun, ki ste ga želeli«. Tisti direktor ki mirno kliče ljudi po imenu, hkrati pa se čudi, če kdo njega nagovori samo s funkcijo, ali hoče biti celo »gospod direktor«, ni pravi mož na takem mestu in je hkrati tudi nevljuden.

Tudi akademske oziroma poklicne nazive lahko uporabljamo naravnost: »Inženir, ali naj pogledamo načrte« in »Doktor, ali me ne bo preveč bolelo«. Seveda velja to samo med ljudmi, ki se že poznajo in so v poslovnem odnosu med seboj. Pri prvem srečanju inženirja nagovorimo »tovariš inženir« in doktorja »tovariš doktor«.

V nekaterih političnih, zlasti delavskih organizacijah in v nekaterih strokovnih ali stanovskih društvih je veljala navada (ponekod še velja), da se člani med seboj tikajo, ne glede na to, ali so tesni prijatelji ali pa se prvič vidijo. To je veljalo v komunistični partiji Jugoslavije ali prva vojna leta od športnih društev do Društva slovenskih pisateljev ali celo v zahodnonemški socialno demokratični stranki. Razumen človek ve, da so v časih hudih preizkušenj in v letih neposredno po njih odnosi med ljudmi preprostejši, vezi tesnejše, tovarištvo pristno in resnično. Pozneje v lagodju in udobnosti se ljudje spet oddaljijo drug od drugega, začno se zapirati med svoje štiri stene, tistega tovarištva, ko so ljudje drug drugemu reševali življenja, ni več. Zal pa je tako in zoper to ne moremo nič; zato je toliko več vredno, da ponekod skušajo obnavljati tako pristno tovarištvo. Siliti pa v to nikogar ne moremo, treba je razumeti čas in ljudi in jih spoštovati, kar je temeljno vodilo vsakega lepega vedenja.

Š. J.

V TOZD Predilnica so v zadnjih dneh avgusta montirali štiri nove brezvretenske predilnike BD-200 RC, ki so zamenjali stare, iztrošene stroje iz leta 1969. Zamenjava je bila nujna, saj so obstoječi stroji zahtevali veliko več vzdrževanja, poleg tega pa so se pojavljale tudi težave z rezervnimi deli. Novi stroji imajo določene izboljšave, med katerimi velja omeniti predvsem tri in sicer: v predilnem mestu so pri izčesalnem valjčku ob stenah posebne odprtine namenjene za odstranjevanje nečistoč, ki še ostanejo v pramenu; izboljšani so ležaji turbine kar omogoča vrtljaje do 36.000 in s tem večjo produktivnost; izboljšane so tudi elektro naprave za prisukavanje niti kar se odraža pri občutnem zmanjšanju pretrgov pri zagonu in ustavitvi stroja.

Na območju delovne organizacije so bila pred nedavnim urejena posebna odlagališča za odpadne lahkovnetljive tekočine in maziva ter mastne krpe. Odlagališča so za mehanično delavnico, pri garaži in pred kotlarno (za mastne krpe). Ukrep je bil potreben iz požarno varnostnih razlogov ter proti onesnaženju okolja. Verjetno ni treba posebej apelirati na vse, ki imajo opravka z lahkovnetljivimi tekočinami, mazivi in mastnimi krpami, da odlagališča uporabljajo v skladu z njihovim namenom.

PA ŠE TO ...

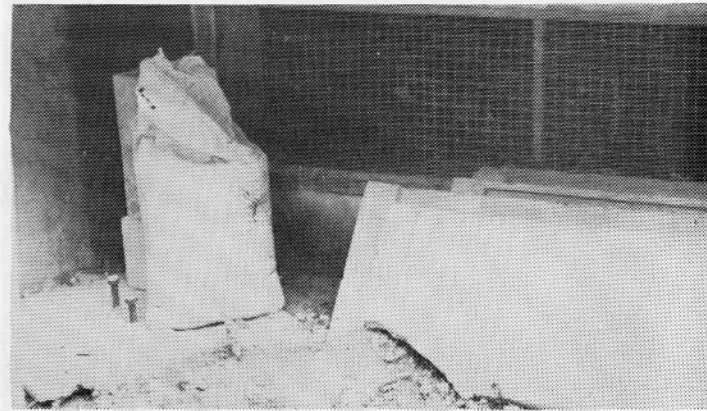
Današnja številka Tržiškega tekstilca je že druga po vrsti, ko o vsebini ni razpravljala uredniški odbor, niti ni ocenil prejšnje številke. Zakaj? Odgovor je na moč preprost, hkrati pa tudi zaskrbljujoč – Odbor ni bil sklepčen.

Tudi ponovni sklici niso bili uspešni, zato se postavlja vprašanje zavesti članov od-

bora in njihovega odnosa do samoupravnih dolžnosti, ki so jih kot izvoljeni člani sprejeli. Nad tem problemom bi se veljalo zamisliti in skušati ugotoviti razlog nezainteresiranosti, saj je to eden redkih odborov in komisij v BPT, ki običajno ni bil sklepčen, če pa je že bil, je bilo za to potrebno posameznike na sejo posebej telefonično klicati (seveda, ko je nekaj članov že 10 minut ali več sedelo ter čakalo nanje).

Kljub nenehnim opozorilom se pri zgornji vratarnici iz dneva v dan v času malice zadržuje precejšnje število naših sodelavcev, ki imajo v tem času »obiske« znancev in prijateljev. S tem motijo vratarsko službo ter ovirajo motorni promet. Vsa opozorila ignorirajo in vse kaže, da jih bo od tega moral odvrniti ustrezen ukrep, ki pa bo v tem letu veljal le krajši čas, saj je čas hladnega vremena in snega pred nami; ni pa verjetno, da si bo kdo od prizadetih v mrazu in snegu privoščil sedenje na tleh ali čepenje ob ograji. Kaj si o tem mislijo poslovni partnerji, ki pridejo v tem času v DO verjetno ni treba posebej poudarjati.

Zgornja fotografija ni nič posebnega, kot taka niti ne bi zaslužila objave v glasilu, vendar je za nekoga od naših sodelavcev vendarle izredno zanimiva, za ostale člane kolektiva pa obvestilo o tem, da imajo nekateri posamezniki dokaj čudne predstave o družbeni lastnini. Za kaj gre? Posnetek je narejen ob transformatorju pri TOZD Oplemenitilnica, dobro je vidna vreča in betonske plošče, ni pa vidno tisto kar je bilo skrito za ploščami. Nekdo si je omislil prostor za ploščami kot začasno skrivališče pripravljenih 10 m kaliko tkanine, večji zvezek, rokovnik BPT ter 13 zavitkov samolepljivih etiket (v enem zavitku je 60 etiket). Če ne bi bilo skrivališče odkrito povsem slučajno, bi se navedene stvari »preselile« čez tovarniško ograjo in »pošteni sodelavec«, bi bil zadovoljen, tako pa njegov načrt ni uspel. Vse kaže, da je treba opozoriti na družbeno samozasčito v katero sodi tudi preprečevanje kraje družbene lastnine saj bomo le z budnostjo preprečili taka in podobna dejanja ter onemogočili tistim, ki si napačno razlagajo pojem »družbene lastnine«.

Odnos do materiala sodeč po tem posnetku ni ravno ustrezen; v veži med predilnico in tkalnico je stal ta karton s prejo kar precej časa takole odprt in čakal, da »pride na vrsto«.

ŠPORT – NOGOMET

Mladinski aktiv ZSMS TOZD Oplemenitilnica, je razpisal za soboto, 30. 8. 1980 vabilo, s katerim je vabil starejše nogometne prijateljsko nogometno tekmo s svojim aktivom, pod skupnim nazivom »šport – rekreacija«.

Uradno pa so imenovali tekmo »stari – mladi«.

Na povabilo se je odzvalo kar lepo število kandidatov, tekma sama pa je pokazala, da stari še vedno niso za v koš! Naj takoj na začetku tudi povem, da so bili mladi izredno »fer« igralci, tako da nam je bila marsikatera žoga pravzaprav podarjena.

Čas tekme: ob šestnajstih – pričetek ob šestnajstih trideset. Igrišče: V Podljubelju, travnato, teren slab, vendar je ustrezal svojemu namenu.

Vreme: oblačno, toplo, primerno za igro.

Ob žvižgu sodniške piščalke so s centra žogo povedli stari. Marsikdo se je brez kondicije veselo zapodil za žogo, toda mladi so bili hitrejši in v tretji minuti je padel prvi gol. Stari smo hitro zamenjali golmana, ki pa se je kasneje oddolžil mladim z res lepim golom in je s tem popravil svojo napako v vratih. Igralci obeh moštev so dali v prvi polovici prvega polčasa res vse od sebe. Marsikomu je bilo res vroče, ver-

jetno najbolj mlademu Žnidariču, ki je res z lepim udarcem, »volejem« leve noge, dal prvi avtogol svojemu golmanu.

Po prvih tridesetih minutah je sledil odmor. Ob pivu in kačji slini, se je razvila živahna debata, kje in kako ga je posameznik »polomil«. Moram pa takoj reči, da »faulov« ni bilo. Igra je bila vseskozi borbena, igrali smo malce z bojaznijo, da v ponedeljek ne bi kdo moral iti na »bolniško«, ker smo se pač zavedali, da nam je v proizvodnji vsak človek krvavo potreben, pa si takega razkošja res ne moremo privoščiti.

Tudi drugi polčas je minil v znamenju prvega. Borbeni duh enih kot drugih, je bil stalno na višini, morda je k temu pripomogla dobra kapljica, ki pa smo jo uporabili samo v težjih primerih. Tako je bil rezultat na koncu tekme vendarle nedoločen, tri proti tri, kar je najboljši dokaz, da smo res igrali športno in »fer«.

Po tekmi smo pripravili še manjšo pogostitev obeh moštev, seveda z kranjsko klobaso, pivom in kruhom. Tako je lahko vsak, ki je med tekmo izgubil približno pol kile svojega »špeha«, to lahko takoj dobil nazaj, to pa zato, da potem doma ne bi bilo kaj narobe.

Razšli smo se s prijateljskim stiskom rok in z željo, da se podobna srečanja še organizirajo, vendar ne samo v nogometu. Obstajajo še drugi športi, v katerih lahko merimo svoje moči. Upajmo, da bodo mladi znali izkoristiti vse te možnosti in nas včasih povabiti na še lepše boje...

Ob koncu naj se zahvalim v imenu starih za prijetno doživetje in pogostitev z željo, da bi prišli na taka srečanja tudi navijači, ker brez njih ni pravega vzdušja na terenu. Zahvala tudi naši točajki in kuharici, ki sta ves čas izredno skrbeli za naše počutje.

F. B.

ZAHVALE

OO ZS TOZD Predilnica in sodelavkam se zahvaljujem za obisk in denarno pomoč v času moje bolezn.

Torkar Slavka

Najlepše se zahvaljujem OO ZSS TOZD Tkalnica za obisk in denarno pomoč v času moje bolezn.

Rupar Anton

Ob odhodu v pokoj se topla zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem na Elitex strojih za lepo darilo, ter jim obenem želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Jožefa Hrovat

Vsem sodelavkam in sodelavcem 7. in 8. oddelka in vsem v pisarni OD TOZD Tkalnica se iskreno zahvaljujem za podarjeno darilo ob mojem odhodu v pokoj.

Darilo mi bo trajen spomin na čas prebit z vami.

Vsem želim še mnogo zdravih in uspešnih delovnih dni.

Tončka Mokorel

Sodelavkam in sodelavcem v TOZD Tkalnica – oddelek navijalnice se najtopleje zahvaljujem za obisk in darilo ob mojem odhodu v pokoj. Vsem želim še veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Ivanka Fornazarič

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Predilnica se najlepše zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj, ter jim želim še naprej veliko uspeha pri delu.

Teran Marija

Vsem delavkam in sodelavcem se iskreno zahvaljujem za dolgoletno sodelovanje, za pristrčno slovo in lepo darilo.

Tudi obratnemu vodstvu za prijetno in iskreno slovo od tovarne lepa hvala. Vse skupaj lepo pozdravljam in želim še veliko delovnih uspehov.

Golmajer Kati

ZAHVALA

Ob smrti naše tete Antonije Kristan se zahvaljujem DO za podarjeni venec in za spremstvo na njeni zadnji poti.

Franci Šarabon in ostalo sorodstvo

DANES LONČEK, JUTRI ...

Dopusti so za nami, dnevi brezskrbnega življenja ob morju ali v hribih so večini ostali v prijetnem spominu, na dopust pa nekatere spominjajo tudi kupljeni suvenirji, školjke, morske zvezde in druge značilnosti letovišč ob naši obali. Seveda pa si za spomin na dopust niso vsi omislili nakupov spominkov ali okrasnih predmetov iz morja temveč so se odločili, da »spominke nakradejo«. Prav ste prebrali, nakradejo. Da je temu res tako kažejo rezultati nedavno izvršene inventure v našem počitniškem domu v Poreču. Od 150 novih lončkov, ki so se uporabljali za čaj, jih je ostalo ob koncu le 58, skodelic (ki so bile tudi letos nabavljene 150 kom.) pa je ostalo 120.

Manjkajo seveda tudi žlice, vilice in noži, primanjklaj pa je tudi pri drugih »interesantnih artiklih«. Vse to ni izpuhtelo v zrak, temveč se je v kovčkih, potovalkah ali vrečkah preselilo iz Jadrana na sever, novi lastniki pa so si s tem obnovili kuhinjski inventar. Toda verjetno pri tem niso pomislili, da je njihovo početje tatvina v pravem smislu in da bo v bodoče treba pooprčiti budnost na dopustu nad vsemi stvarmi, kajti »tatovi so med nami«. Kako pa se človek v taki sredini počuti, verjetno ni treba posebej razlagati. Lončki in skodelice so bili res novi in lični, vendar glede na njihov izgled in nabavo direktno od proizvajalca, ne bodo mogli v celoti služiti svojemu namenu, saj bi jih posamezniki ob priliki obiskov pri novih lastnikih utegnili prepoznati kot v Poreču ukradeno posodo.

Kaj storiti v bodoče, da se take stvari ne bodo več dogajale? Ali ves inventar vidno označiti, ali sprejeti druge ustrezne ukrepe, toda nobena rešitev ne bo prinesla vidnega uspeha, če dopustniki ne bodo imeli toliko zavesti, da se ne bodo spuščali v tatvine in kradli kar jim bo všeč. Označevanje posode bi verjetno vse dopustnike (tudi poštene) spravilo v neprijeten položaj, saj bi nevtralni opazovalec lahko hitro ugotovil, da se nahaja v sredini kjer kraja ni nič posebnega, temveč nekaj vsakdanjega in logičnega.

Zato naprošamo vse letošnje »lončkarje«, skodeličarje in podobne naj v bodoče ne počno več takih, za normalne ljudi vrnotnih dejanj. Če pa je med odnašalci inventarja kdo tako socialno ogrožen, da ne zmore nakupa lončka, skodelice ali jedilnega pribora, naj napiše vlogo na odbor za družbeni standard ter navede, da prosi za socialno pomoč za nakup lončka, da ga ne bo treba ukrasti v Poreču ali kje drugje. Vloga bo zanesljivo ugodno rešena, pa, še kdo od članov odbora bo sam podaril tistih nekaj dinarjev za nakup lončka ali skodelice, samo da bomo človeka spravili spet na pravo in pošteno pot. Ni verjetno, da je šlo 93 lončkov, 30 skodelic, 49 žlic, 24 vilic in 80 nožev iz Poreča v rokah kleptomanih, saj jih toliko med nami ni in jih tudi ne more biti; zato velja poudariti, da so to storili priložnostni tatiči. Za njih v opozorilo stara resnica: danes žlica, jutri lonček, pojutrišnjem ... itd, na koncu pa prestajanje zaporne kazni. Mar ne bi o tem temeljito razmislili?!

NEZGODE V MESECU SEPTEMBRU

Naglica pri delu na vezilnem avtomatu

Vikič Vahida, zaposlena v TOZD Konfekcija, se je pri vезenju na vezilnem avtomatu vohdla z iglo v sredinec desne roke.

Nezgodna pri prevozu do-ka

Boštjančič Florjan, zaposlen v TOZD Oplemenitilnica, je prevažal dok, pri tem ga je le ta pritislil ob steno in mu poškodoval desno ramo.

Nezgodna zaradi preozkega transportnega voza

Vuk Jožefa, zaposlena v TOZD Predilnica, si je poškodovala mezinec desne roke pri zlaganju navitkov v transportni voz.

NAŠE MAMICE

Bektašević Refika rodila 23. 8. 1980 dečka; **Perko Vla-sta** rodila 27. 8. 1980 dečka; **Lučič Manda** rodila 28. avgusta 1980 deklico; **Mehič Mevlida** rodila 23. 9. 1980 deklico.

V mesecu avgustu in septembru so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

TOZD PREDILNICA

Brčina Vinko
Toporiš Franc
Mihajlica Vlado
Vuk Jožefa
Gavrič Milena
Čančar Luca

TOZD OPLEMENITILNICA

Balčinovič Ismet
Vuk Zeljko
Karamet Darko
Kovačevič Ljiljana

TOZD TKALNICA

Murtič Huse
Brčina Ljuba

DSSS

Jerič Nevenka
Marinkovič Zora
Primožič Dragica

V istem času so delovno organizacijo zapustili naslednji naši delavci:

Samovoljno

Biberovič Šerifa
Sedlarevič Stojka
Gregorinčič Milan
Zukič Sejifa
Murtič Huse
Marjanovič Cvetko
Stevanovič Zora
Marenič Ante
Bašič Senad

Invadiska upokojitev

Železnikar Ernestina
Fornazarič Ivanka

Sporazumno

Klemenc Maks
Meglič Marija
Horvat Boris
Bizjak Marko
Bergant Borut
Kokalj Štefka

V pokoj

Jereb Zorka
Gladoš Vladimir
Mokorel Antonija
Golmajer Kati
Hrovat Jožefa
Mrak Matilda
Herak Ivanka
Hočevar Kati
Cundrič Jožefa
Teran Marija

3.september 1950		Odžagan kos debla, HLOD	Talna favna in flora	Slovenska novinarika (Ala)	Stavčna figura, brezveze	Delež, kos celote	GESLO = dve načeli diktature proletariata	TEGA LETA	GESLO	Listek z napisom nalepka
Globočina strmina, previs TONA	Vlačenje Stiričanski ansambel						Temeljna zadržna enofa GESLO			
								Osebnizaimek Otmar Čehovin		
Smuči, smučanje		Topel veter 10. črka				Gozdna zver POLMER				
Slušni del televizijskega prenosa				Suhljad KISIK						
TUJE ŽENSKO IME		Svetopi = se mska oseba ljekavski čl. v besedi				Priporo = čeno Pripadnik Alaradov		Ovčar Tadeja 1. IN 22. ČRKA		
Veliki ptič, redki in zaščiteni			Kisel, kiselkast /KEM/	Japonski politik in državnik						
Utajitev, utajevanje utajeno				Raztopina žveplovega trioksida						Pripadnik lamaizma vege budističnim tibetancev
Kdor poje IN prepeva				Predlog Mlinski žleb				Španski spolnik DUŠIK		
RADIO TELEVIZIJA SARAJEVO		IRIDIJ Ameriški igralec (Ryan)			Bohadek iz obresli ali pravnih zahtevkov					
Amper	ŠIFRA Nekdanja gimnazija				Pijača starih SLOVANOV			It. kamion Belgijsko mesto		
Kar se vrine, vrivek					Trg. firma v Splitu ameriška vohunška organizacija					
Slabša vrsta premoga LIGNIT						Osebnizaimek NEWTON			Rimska 1 Slovenska reka	
Indonezijski OTOK			URAN	Krvoskrustvo JOD						
Velika noč naslov skladbe						Jaz (lat.) plod, sadež				BPT
Kratica za NEVARNOKontamin. teritorij		Opomba Opus	KONEC polotoka	Italija (Avt. oznaka)	Odpadek nečistoča Numero, številka					ANTON ČARGO
Javorov les							Veznik IN v srbo = hrvaščini	Solmizacij = ski zlog Reaumir		
6. črka ABECEDE	Sestavil: M. V. Risal: D. H.			Kdar odira, odiratelj						

»Tržiški tekstilec« — glasilo delovne organizacije BPT Tržič — ureja uredniški odbor: Anderk Libor, Zupan Andrej, Neme Breda, Ropret Marjan, Cerar Franc, Kogoj Meta, Vogelnik Anka, Janc Ana, Stiritih Zdenko. Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez. — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290, telefon 50571 int. 204 — Tisk TK Gorenjski tisk Kranj v 2000 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33-72, prosto plačila prometnega davka.

POJASNILO

V predzadnji številki našega glasila smo na 5. strani objavili fotografijo kolotov oblog za mikalnike, ki ležijo zavrženi v zaboju za centralnim skladiščem.

Od vodstva TOZD Predilnica smo dobili obrazložitev, da zadeve niso bile nabavljene kot rezervni deli temveč so bili koloti poslani skupaj z novimi oblogami pred 10 leti. Takrat

so namreč izročili Aschworth mikalnike z elastičnimi obloge in prešli na žagaste obloge ali kot jim pravimo jeklene garniture. Ob nabavi žagastih oblog je dobavitelj pošiljal tudi sporne kolote, kateri naj bi služili kot podlaga za navijanje, vendar glede na premer mikalnega bobna to ni bilo potrebno. Tako so koloti ležali v skladišču namenjeni za odprodajo. Ker pa kupcev ni bilo, so se po desetih letih znašli tam kjer jih je posnel objektiv fotoaparata.